

Otvoreni prostori u gradu su ti koji određuju karakter i odlike našeg života u gradu i utvrđuju njegov tempo i redoslijed.

Trgovi su postali simboli javnog života ne samo zbog ljepote njihovog projekta već i zbog raznolikih i važnih društvenih događaja koji se tu odvijaju.

Laurens Halprin «Gradovi»

LOKACIJA PROJEKTOG ZADATKA

Prostor J.J.Strossmayera u Đakovu, čije je uređenje predmet ovog idejnog rješenja, proteže se u smjeru sjever – jug, longitudinalnog je oblika, baroknog je izgleda i omeđen je:

- sa sjevera: koridorima ulica Matije Gupca i Luke Botića (kojima se sada odvija kolni promet) i završetkom ulice Ivana Pavla II (poznati Đakovački Korzo, namijenjen za isključivo pješački promet).
- s istoka: zgradama Kanoničkih kurija
- s juga: zgradom Bogoslovnog sjemeništa, prilazom prema gradskoj tržnici i početkom ulice P.Preradovića
- sa zapada: Katedralom, Biskupskim dvorom i ulazom u Strossmayerov perivoj

CILJ PROJEKTA

Trg J.J.Strossmayera u Đakovu je po svom karakteru, korištenju i obliku vlasništva – javni, ali izrazito sakralnog karaktera. Parter Trga danas ima zelenih ploha, na njemu postoje dvije skulpture (spomenik J.J.Strossmayeru i skulptura Berda), nešto klupa za odmor i sjedenje, pješački promet funkcionira, ali ipak, u svakodnevnom životu prostor Trga se najviše koristi za kolni promet i parkiranje osobnih automobila i autobusa, što je neprimjereno sakralnom okruženju i jasno umanjuje njegov izuzetan značaj .

Trg nije bitan zbog centralnog smještaja u tkivu Đakova i zbog važnosti zgrada koje su na njega orijentirane, već i zbog svog socijalnog, društvenog i kulturnog aspekta. Radi se o najslikanim prostoru Đakova, prostoru na kojem se događaju sve bitne ceremonije vezane uz Biskupiju i grad Đakovo, pa se taj prostor redovito pojavljuje u medijima kao «slika» Đakova, Đakovačko-srijemske biskupije i cijele Slavonije.

Potrebno je sam prostor Trga decentno urediti, poštivajući ambijent i zaštićena kulturna dobra koja ga omeđuju.

Predloženo idejno urbanističko-arhitektonsko rješenje Trga J.J.Strossmayera predstavlja suvremeni pristup rješenju uređenja Trga izraženih povijesnih konotacija i poznatog identiteta Grada.

PROSTORNA ORGANIZACIJA – OPIS UREĐENJA TRGA

Koncept

Osnovna ideja u ovom idejnom rješenju uređenju Trga J.J.Strossmayera je da se Trgu, u cijeloj svojoj površini, oslobodnom kolnog prometa i nesuvislih intervencija u popločenju, zelenilu i urbanoj opremi, a smirenom i odmjerenom postavom novog popločenja Trga i prilaznih ulica, izvedbom poteza uređenih ploha niskog i visokog zelenila na Trgu i u svim prilaznim ulicama, primjerenom oblikovanju i postavi rasvjetnih tijela Trga, novih klupa i potrebne urbane opreme

(koševi, info panoi, stalci za bicikle), *v r a t i* sakralni karakter, a novim pozicioniranjem spomenika biskupa J.J.Strossmayera na južnoj strani Trga, okrenutog prema cijelom Trgu i središtu grada, *p o s t a n e* i zorno Trg J.J.Strossmayera.

Kako to postići ? Pođimo redom . . .

Strossmayerov trg ima višestruku ulogu u životu građana Đakova; on je sakralni, ali i centralni gradski prostor. Mjesto okupljanja ljudi pri proslavi Božića, Nove Godine, održavanju Đakovačkih Vezova, proslavi Dana Grada ili održavanja raznih koncerata ili priredbi na otvorenom (i bit će to u velikoj mjeri i dalje, sve dok grad Đakovo ne bude imao novi svjetovni trg).

Ipak, Strossmayerov trg je prije svega sakralni Trg, okružen zgradama sakralnog karaktera i sadržaja sa središnjom dominantom –Katedralom sv.Petra. To je Trg povijesti, prostor koji postavlja Katedralu na pijedestal (zato je tamna ploha Trga, a svijetla ploha ispred Katedrale), to je Trg razmišljanja, svečano mjesto za pripremu i molitvu, za susret s Bogom, to je Trg duhovnog mira, Trg sjećanja, Trg utjehe i nade, Trg zelenila i svjetla, on je duša Grada , on je - Strossmayerov trg.

Trg J.J.Strossmayera izravno je povezan s ulicom Ivana Pavla II (đakovački Korzo), to je poznata prostorna os, koja započinje kod crkve Svih Svetih, ide ulicom Ivana Pavla II, ulijeva se u Trg i vizualno završava Bogoslovnim sjemeništem, uz blagi lom dalje se nastavlja na ulicu .Preradovića i na Strossmayerov perivoj. Ta veza je kontinuirana, bez denivelacija. Upravo u toj osi su na Trgu predviđene dvije bitne intervencije.

Na sjeveru Trga, u kontaktnoj zoni s ulicom Ivana Pavla II te ulicom Matije Gupca i ulicom Luke Botića, je postavljena fontana okruglog oblika (ubrzava kretanje i najmanje smeta jer ima najsavršeniji oblik - krug), vidljiva iz svih smjerova. Ona podiže urbani karakter prostora, povezuje ga, ali i distancira sakralnost Trga od pješačkih ulica i Korza, dok pješački tokovi ostaju neprekinuti. Spoj Trga i Korza je u razini.

Na južnom dijelu Trga, a ispred zgrade Bogoslovnog sjemeništa, u uzdužnoj osi Trga, predviđena je nova postava sadašnjeg spomenika biskupa J.J.Strossmayera. On je okrenut prema Trgu, prema središtu grada, prema narodu, kojeg poziva i pozdravlja i kojem je izgradio velebnu katedralu : *slavi božjoj, jedinstvu crkava, slogi i ljubavi naroda svoga*. Nova pozicija spomenika je središnje mjesto Trga, centralna pozicija. Posebno je naglašena popločenjem u svijetlosivim pločama, a noću je osvjetljena decentnom podnom rasvjetom. Spomenik je vidljiv s đakovačkog Korza, ali i iz prilaza Trgu od tržnice, iz Biskupskog dvora i iz ulice P.Preradovića.

Na istočnoj strani Trga pješak je odmaknut od kanoničkih kurija zahvaljujući izvedbi «predvrtova» od žutog i bijelog cvijeća (žuta boja predstavlja bogatstvo vjere, a bijela boja čistoću duše) i uređenog travnjaka. Tu je predviđen i novouređeni drvored (preporuka je zasaditi novo drveće koje će kontrolirano rasti), koji i vizualno «odmiče» kurije od Trga. Cvjetne plohe i uređene travnate plohe daju živost ali i potenciraju duhovnost prostora. Ispod drvoreda (daje hlad) je sjedenje, klupe su leđima okrenute prema kurijama (tako da ne smetaju stanarima kurija ni bukom ni vizurom), a okrenute su licem prema Katedrali. Rasvjeta ispod drvoreda na istočnoj strani Trga noću odvaja kurije i osigurava privatnost prostora, ne smeta, a istovremeno omogućuje pogled na Trg.

Intervencija u popločenju Trga u novim gabaritima (a nakon ukidanja kolnog prometa i parkiranja na njemu) zahtjeva smirenu i odmjerenu postavu, popločenje koje neće dominirati u okruženju bogatom povijesnim i značajnim objektima, nego će svojom postavom i tonalitetom potencirati upravo značaj i sakralnost Trga i objekata koji ga okružuju. Odabrano je popločenje neutralnim tamnosivim pločama u pravilnom rasteru, koje je podijeljeno i omekšano poprečnim trakama od svijetlih, bijelih ploča. Taj princip smirenog, pomalo neutralnog rastera popločenja, bez

samoisticanja, diskretno potencira veličinu i značaj kojeg Trg sa svojim objektima ima. Bijele uske trake, okomite na Katedralu, sugeriraju zadržavanje, usmjeravaju prema Katedrali i vizualno «šire» inače longitudinalni prostor Trga.

Bijele trake u popločenju uz objekte, duž cijele zone obuhvata, su trake distanciranja, trake koje definiraju prostor Trga namijenjenog svima i vizualno ga odvajaju od sakralnih zgrada koje nisu dostupne svoj javnosti. Svi objekti duž i ispred kojih se protežu bijele trake popločenja nisu dostupni svoj javnosti iznutra, samo izvana. Jedino je Katedrala dostupna svima i izvana i iznutra i zato ispred Katedrale nestaje bijeli obris čime se naglašava otvorenost i dostupnost Katedrale svima. Pristupne stepenice i pristupni platoi ispred Katedrale kompletno se popločavaju novim pločama iz bijelog granita – Katedrala dobiva svoj bijeli postament, podignuta je na pijedestal (to je izvan zone obuhvata).

Biskup Strossmayer je kod gradnje Katedrale primjenio tada najprimjerenije i najbolje materijale. Protok vremena učinio je svoje i potrebno je dotrajale vanjske stepenice i popločenje pristupnog platoa ispred katedrale zamjeniti novim materijalom, u postojećim gabaritima i proporcijama.

Za invalide i osobe s poteškoćama u kretanju predviđena je izvedba pokretne podizne rampe kod desnog bunara ispred Katedrale.

Strossmayerov Trg povezan je sa Strossmayerovim perivojom, na južnoj strani Trga. Postojeći drvored iskorišten je kao svečani ulazak na Trg iz Preradovićeve ulice, poput «zelenih vrata» - asocijacija na Brandenburška vrata. Ispod drveća, na obje strane južnog prilaza, postavlja se sitni okrugli bijeli šljunak. Ostala površina tog južnog prostora prilaza Trgu je uredno ozelenjena, s uređenim lejama cvijeća. Ulazak u perivoj je okomit na postojeća vrata perivoja i vezan je za južni prilaz Trgu. Uz taj novo postavljeni pravac ulaska u perivoj je i nova pozicija sadašnjeg spomenika Berde. Spomenik dobiva posebno popločenje i diskretno osvjetljenje.

Glavna rasvjeta Trga je u novom redu rasvjetnih stupova ispred Katedrale koji flankira ulaz i cijelu zapadnu stranu Trga, te sugerira i dnevni i noćni pravac kretanja, kao što drvored na istočnoj strani znači prostor zadržavanja i odmora.

Osim rasvjetnog reda visokih rasvjetnih stupova s odsjajnikom (indirektna rasvjeta), noću je pozicionirana i diskretna podna rasvjeta duž bijelog obrisa oko Trga i prilaznih ulica. Drveće na istočnoj strani Trga, kao i na južnoj strani prema ulici P.Preradovića, je također osvjetljeno podnom rasvjetom.

Posebno je naglašeno osvjetljenje spomenika biskupa J.J.Strossmayera na centralnoj poziciji Trga.

Prilazi Trgu od gradske tržnice, ulice M.Gupca i L.Botića, dobivaju novo uređenje. Stare kioske (prema tržnici i na spoju Gupčeve s Trgom) treba ukloniti, popločenje i zelenilo u prilazima dobivaju nove pravce. U popločenju se koristi isti materijal, kolorit i raster kao i na Trgu, predviđene su u parteru plohe bijelo-žutog cvijeća te plohe uređenog zelenila. Postojeće visoko zelenilo, koje je u svojem razvoju umaklo kontroli, potrebno je ukloniti i napraviti red uređenog drvoreda, koje će kontrolirano rasti, zajedno s drvoredom u ostalim prilazima i na samom Trgu. Važno je istaknuti da u uređenom parteru svih prilaza Trgu građani mogu sjesti, odmoriti se. Tu je i neophodna urbana oprema (klupe,koševi),kao i rasvjeta.

U prilazu prema gradskoj tržnici pozicija novih kioska je pomaknuta od Cesarčeve ulice prema Trgu, a prema ogradnom zidu Bogoslovnog dvorišta.

Sve prilazne ulice svojom obradom, svojom teksturom,svojom smirenošću i opremom pripremaju dobronamjernike na dolazak na Strossmayerov trg, mjesto uzvišenosti, mira i dostojanstva.

Đakovo nema svoj svjetovni, profani trg (Trg F.Tuđmana ispred crkve Svih Svetih prometnog je karaktera, vrlo važan za normalno funkcioniranje prometa u gradu), pa ovaj Trg često preuzima i ulogu svjetovnog trga. Tu se održavaju sve bitne manifestacije i ceremonije za potrebe grada Đakova, a ne samo Biskupije. U tu svrhu dati su shematski prikazi korištenja Trga u tim izvanrednim prilikama.

Neophodni zahvati za ostvarenje predloženog koncepta uređenja Trga su :

- zabraniti sav kolni promet preko Trga, u zoni obuhvata uređenja
- ukloniti (srušiti) postojeće betonsko i asfaltno popločenje, sa svim denivelacijama, na Trgu i prilaznim ulicama.
- ukloniti kiosk na sjevero-istočnoj strani Trga, kioske u prolazu prema tržnici, kao i postojeći metalni plan grada na sredini Trga
- ukloniti svo visoko i nisko zelenilo na istočnoj strani Trga , i u prolazu prema tržnici, a ostaviti zelenilo ispred ulaza u Strossmayerov perivoj i prema ulici P.Preradovića, na južnoj strani.
- ukloniti sve betonske žardinjere, postojeće klupe i sva postojeća rasvjetna tijela.

POPLOČENJE

Sve su hodne plohe predviđene u trajnom nehabajućem i protukliznom materijalu, koji svojom veličinom, bojom, trajnošću,teksturom i načinom polaganja stvara decentnu i primjerenu podlogu sakralnog Trga.

Radi se o popločenju tamnosivim betonskim popločnjacima dimenzija 50x50x12 cm ili bijelim betonskim popločnjacioma dimenzija 30x50x12 cm, s dodatnim premazom kao zaštitom protiv mrlja od kečapa, majoneze, ulja ili sl.

Debljina ploča od 12 cm pokazala se dugotrajno primjerenom za sva moguća teška opterećenja tijekom korištenja Trga. Pristupne stepenice pred Katedralom predviđene su iz bijelih betonskih popločnjaka debljine 15 cm, a pristupni platoi iz bijelih betonskih popločnjaka dimenzija 50x50x12 cm. Sve kao proizvod Rinn (Njemačka).

Za elemente odvodnje i rubnike preporuka je izvedba iz tipskih elemenata istog proizvođača. Na južnom ulazu u Trg,kod ulice P.Preradovića, ispod drveća je predviđen sloj sitnog okruglog bijelog šljunka, u debljini 20 cm.

PROMET

Kolni promet s trga je izmaknut, jer je čitav prostor Strossmayerovog trga s prilazima pješačka zona.

Ostaje mogućnost interventnog pristupa do svih objekata.

Parkirališta nisu predmet ovog rješenja.

RASVJETA

Posebna pozornost posvećena je rasvjeti svih zona Trga koje su osvjetljene nadzemnim, visokim rasvjetnim stupovima s odsjajnicima i podnom led rasvjetom, koji svojim tehničkim karakteristikama i emitiranjem svjetlosti grade nove međudnose na trgu.

Korištenjem različitih boja svjetlosti (žuta i bijela) i tipova rasvjetnih tijela omogućena je efektna prilagodba noću za različite dane, blagdane i praznike i sl..

Visoki rasvjetni stupovi su čelični, mat tamne boje, visine do 9 m. Osvjetljavaju trg difuzno, s reflektorima usmjerenim na reflektirajuću površinu. Postavljeni su na sugeriranom pješačkom pravcu Trga, flankiraju ulaz u Katedralu i cijelu zapadnu stranu Trga. Predviđeno je 7 rasvjetnih stupova .

Podno osvjetljenje stabala je bijele boje, kao i podna rasvjeta poprečnih bijelih traka partera Trga, dok je žute boje podna rasvjeta bijelog obrisa oko objekata Trga i prilaza, te ispred Katedrale.

Rasvjeta spomenika biskupa J.J.Strossmayera je bijele boje, a podno markiranje mjesta spomenika žute boje. Isti je slučaj i kod spomenika Berda.

Rasvjeta fontane je višebojna.

Postojeća rasvjeta Katedrale nije primjerena ugledu koje Katedrala ima i treba primjeniti nov način osvjetljavanja Katedrale s pozicija njenih pročelja (rasvjeta Agabekov i sl.), bez posebnih rasvjetnih stupova ili sl.. Takav način osvjetljavanja je daleko efektivniji i u konačnici ekonomski opravdaniji nego dosadašnji način.

ZELENE POVRŠINE

Zelenilo pred Biskupskim dvorom se potpuno zadržava i potrebno ga je i dalje njegovati i dodatno urediti.

Isto tako zadržava se zelenilo na ulazu u Strossmayerov perivoj. Taj zeleni drvodored postaje južni ulaz u Trg, njegova «zelena vrata». Sva drveća na južnom prilazu Trgu su osvijetljena diskretnim podnim osvjetljenjem.

Na istočnoj strani Trga postavlja se novouređeni drvodored, jer sadašnjih nekoliko drveća (breza) je izmaklo kontroli, a postavljene su na području gdje nije bilo parkiranja.

Novi Trg je bez parkiranja, i na istočnoj strani se sadi novi drvodored (vrstu drveta odrediti u dogovoru s krajobraznim arhitektom – sukladno povijesnom ambijentu i mikroklimatskim uvjetima koje vladaju na Trgu).

Isto vrijedi i za nove drvorede u prilaznim ulicama Trgu.

Parterno uređenje istočne strane Trga («predvrtovi» kurija), kao i svih prilaznih ulica Trgu, predviđa kombinaciju uređenih zelenih, travnatih ploha s ploham žutog i bijelog cvijeća.

Smirena i odmjerena postava drvoreda i žuto-bijelo-zelenih ploha u parteru Trgu, kao i u prilaznim ulicama, sugerira urbani karakter lokaliteta, njegov značaj, te postupno «uvlači» u centralni prostor grada – Strossmayerov trg.

URBANA OPREMA :

Za dobivanje potrebnih informacija svim turistima i dobronamjernicima na Trgu i njenim prilazima predviđena su dva interaktivna info panoa (touch screen) – jedan je kod zgrade Bogoslovnog sjemeništa, na južnom prilazu Trgu, a drugi je pozicioniran na sjevernoj strani Trga, kod spoja s Gupčevom ulicom.

Urbanu opremu Trga i prilaza čine :

- 25 klupa (drvene, od tikovine, na mat tamnu konstrukciju)
- 18 koševa za otpatke s pepeljarom (mat tamno)
- 3 stalka za bicikle (od inoxa)
- stupići (bollardi) s lancem za zabranu kolnog prometa (mat tamno)

Kante za otpatke su postavljene uz klupe.

Stalci za bicikle su predviđeni u izvedbi od čeličnih inox cijevi, a postavljeni su na tri mjesta.

Klupe za sjedenje su jednostavnog izgleda, s mat tamnom konstrukcijom i sjedačom plohom od drveta – tikovina ili iroko. Neke imaju naslon (na Trgu), a neke su bez naslona (u prilazima).

ISKAZ POVRŠINA PARTERA :

Popločenje partera (u zoni obuhvata, bez partera oko Katedrale):

- antracit betonski popločnjaci (tamno sivi, 50x50x12 cm)	7.012 m ²
- svijetlo sivi (granit) betonski popločnjaci (50x50x12 cm)	129 m ²
- bijeli betonski popločnjaci (50x30x12 cm)	638 m ²
.....	
ukupno za popločiti :	7.779 m ²

Uređenje plohe partera:

- žuto cvijeće	658 m ²
- bijelo cvijeće	179 m ²
- trava	1.571 m ²
- bijeli okrugli šljunak	370 m ²
.....	
ukupno za urediti :	2.770 m ²

ETAPNOST REALIZACIJE

Predloženo idejno rješenje uređenja Trga omogućuje višestepno izvođenje.

Prva etapa : uređenje plohe samog Trga, sa zelenilom, rasvjetom, spomenikom

Druga etapa: uređenje svih prilaza Trgu

Treća etapa: izvedba spoja plohe Trga i Korza, s izvedbom fontane okruglog oblika.